

GEMEENRECHTELIJKE CLAUSULES
VOLUME I

CONTRACTUELE CLAUSULES

GEMEENRECHTELIJKE
CLAUSULES

Volume I

Gabriël-Luc BALLON
Hans DE DECKER
Vincent SAGAERT
Evelyne TERRYN
Bernard TILLEMAN
Alain-Laurent VERBEKE
(eds.)

 intersentia
Antwerpen – Cambridge

Gemeenrechtelijke clausules, volume I
Gabriël-Luc Ballon, Hans De Decker, Vincent Sagaert, Evelyne Terryn, Bernard
Tilleman en Alain-Laurent Verbeke (eds.)

© 2013 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

ISBN 978-94-000-0309-5
D/2013/7849/57
NUR 820

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

VOORWOORD

Het opstellen en interpreteren van contracten is maatwerk geworden. In steeds complexere contractuele verhoudingen is het een ware kunst om contracten op de wederzijdse behoeften van de contractpartijen af te stemmen. Indien het opstellen van contracten al geen kunst is, is het op zijn minst een specifieke techniek. Alle juristen – zowel advocaten, notarissen, bedrijfsjuristen, managers, bankjuristen enz. – hebben tijdens hun carrière deze techniek nodig.

Al te vaak steunt de kennis van deze techniek op ervaring en autodidactiek. Bij de vorming van juristen heeft men tot nog toe al te weinig aandacht gehad voor deze bijzondere techniek. De juridisch-technische kennis haalt in een rechtenopleiding vaak de bovenhand op de vaardigheden, en als vaardigheden al aan bod komen, is het vaak eerder het pleiten en argumenteren dan het schrijven van contracten.

Aan de Leuvense Rechtsfaculteit pogen we aan die behoefte tegemoet te komen door een nieuw mastervak in te richten dat handelt over contracten in het ondernemingsgebeuren. Ook de reeks *Contractuele clausules* past in hetzelfde kader. De reeks beoogt deze techniek aan te leren, eerder dan de ‘knip-en-plak’-cultuur die soms opgang maakt aan te moedigen. De reeks biedt daarom geen modelcontracten aan, maar voorbeeldclausules die theoretisch ingebed en gekaderd worden.

Elke clausule wordt op een heldere en overzichtelijke wijze toegelicht volgens een vast stramien. De bespreking van elke clausule wordt voorafgegaan door referenties naar de belangrijkste wetgeving, jurisprudentie en rechtsleer. Vervolgens wordt de clausule geduid en uitvoerig toegelicht. De handige checklist ter afronding vormt een onmisbare hulp bij de redactie en de verwerking van de clausule in het contract.

Elk boek in de reeks wordt afgesloten met een lexicon, waarin de clausules worden opgelijst en vertaald naar het Frans, Duits en Engels. Het lexicon laat u toe te zoeken op de Nederlandse, Franse, Duitse en Engelse zoekterm.

Voorliggend boek is het eerste in de reeks en maakt u wegwijs in de ‘gemeenrechtelijke clausules’. Het werk is opgebouwd conform de verschillende fasen van de overeenkomst, namelijk: precontractuele onderhandelingen, totstandkoming en bewijs, modaliteiten (volume 1), (niet-)uitvoering, beëindiging en geschillenbeslechting (volume 2).

Het boek *Gemeenrechtelijke clausules* bundelt de krachten van vele gezaghebbende auteurs met academische achtergrond en/of ruime praktijkervaring. De onderstaande editors – onder wie professor Gabriël-Luc BALLON een zeer bijzondere vermelding verdient – hebben gepoogd het bovenstaande opzet doorheen heel het boek vertaald te zien.

De volgende delen in de reeks zullen relevante clausules bij een aantal basiscontracten verzamelen en bespreken. Zo komen hierna de bijzondere contracten aan bod: *Aanneming van bouwwerken. Koop. Huur* (boek 2), *Diensten- en distributiecontracten* (boek 3) en *Vermogenscontracten* (boek 4).

Het mag u duidelijk zijn dat de reeks een ambitieuze uitgave vormt en volledigheid nastreeft. Uw eventuele suggesties voor bijkomende clausules en aanvullingen zijn dan ook meer dan welkom.

Leuven, mei 2013

Editors/Wetenschappelijk comité: Prof. dr. emeritus Gabriël-Luc BALLON, Mr. Hans DE DECKER, Prof. dr. Vincent SAGAERT, Prof. dr. Evelyne TERRY, Prof. dr. Bernard TILLEMAN, Prof. dr. Alain-Laurent VERBEKE

KORTE TOELICHTING BIJ DE RAADPLEGING VAN HET BOEK

Elke bespreking van een clausule wordt voorafgegaan door een inhoud, waarin de verschillende onderdelen in detail zijn opgenomen.

Voor de duidelijkheid hebben we het onderscheid tussen de volgende teksttypes ook in de opmaak aangegeven:

Citaten: cursief en aanhalingstekens

Het *De Valks Juridisch Woordenboek* omschrijft het begrip als “*afspraken waaraan partijen een juridisch afdwingbaar karakter willen ontzeggen, doch die onder omstandigheden toch rechtsgevolgen kunnen hebben op grond van kwalificatie als natuurlijke verbintenis of op grond van de buitencontractuele aansprakelijkheid*”.

Modelclausules: cursief en insprong

De informatie die binnen deze data room beschikbaar is, is strikt vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de personen en ondernemingen waarvoor de toegang werd toegestaan. Zij mag niet worden gekopieerd of worden doorgegeven aan derden.

Bijkomende toelichting/excursus: kleinere letter en kleinere interlinie

Aan de andere kant kan de begunstigde de in de dekkingsovereenkomst bedongen persoonlijke of zakelijke *zekerheden* (bv. hypotheek, pand of borg) tot waarborg van de nakoming van de verbintenis van de belover tot het verschaffen van een voordeel aan de begunstigde, als *accessoria* van zijn schuldvordering, invoeren.¹⁶⁵ De doorwerking ten gunste van de begunstigde is ook de regel voor wettelijke zekerheden. Ook kan de begunstigde zich bijvoorbeeld beroepen op een schadebeding dat (enkel) met het oog op de wanprestatie tegenover de begunstigde is bedongen.¹⁶⁶

OVER DE AUTEURS

REDACTIE

BALLON, Gabriël-Luc, gewoon hoogleraar emeritus KU Leuven

DE DECKER, Hans, notaris te Brasschaat, voorzitter Comité voor Studie en Wetgeving, (Nederlandstalige Kamer), ondervoorzitter Benoemingscommissie voor het Notariaat (Nederlandstalige Kamer)

SAGAERT, Vincent, hoogleraar KU Leuven, Kulak, Universiteit Antwerpen en advocaat te Brussel

TERRYN, Evelyne, hoofddocent Faculteit Rechtsgeleerdheid KU Leuven en voorzitter van de Subfaculteit Rechtsgeleerdheid van de Kulak

TILLEMANS, Bernard, decaan Rechtsfaculteit KU Leuven, gewoon hoogleraar KU Leuven-Kulak

VERBEKE, Alain-Laurent, gewoon hoogleraar KU Leuven, Visiting Professor of Law Harvard, Professor of Law Tilburg Law School & UCP Lisbon en advocaat GREENILLE, lid van de balie van Brussel en Kortrijk

AUTEURS

ANDRIES, Ken, docent UHasselt en advocaat

BAECK, Joke, doctor-assistent UGent

BERTE, Sara, doctoraatsbursaal en academisch assistent Instituut IPR, KU Leuven

BRULOOT, Diederik, postdoctoraal onderzoeker Instituut Financieel Recht, UGent

CARETTE, Nicolas, docent Universiteit Antwerpen, co-algemeen directeur ICBO en advocaat balie Brussel

CASTELEIN, Diewertje, praktijkassistente, Instituut voor Contractenrecht, KU Leuven, advocaat bij DLA Piper UK LLP

COX, Kristof, manager commercial law Deloitte, arbiter en erkend bemiddelaar

DECLOEDT, Domien, doctoraal onderzoeker KU Leuven-Kulak

DE MAN, Maarten, advocaat balie Brussel (Eubelius) en praktijkassistent Centrum voor Rechtsmethodiek, KU Leuven

DEMARSIN, Bert, docent HUB en KU Leuven, geaffilieerd onderzoeker Centrum voor Rechtsmethodiek, KU Leuven

DEMEYERE, Luc, advocaat (contrast)

DRAULANS, Anouk, praktijkassistent KU Leuven, advocaat te Leuven (Legrand & Vennoten)

FORIERS, Paul Alain, gewoon hoogleraar ULB, advocaat bij het Hof van Cassatie

HOSTENS, Matthias, advocaat Liedekerke Wolters Waelbroeck Kirkpatrick
HOUBEN, Robby, docent Universiteit Antwerpen, advocaat balie Antwerpen
LEYS, Peter, advocaat balie Brussel
MORIS, Liese, advocaat (Janson Baugniet) en deeltijds praktijkassistent Instituut voor Verbintenissenrecht, KU Leuven
RASQUIN, Jellen, vrijwillig wetenschappelijk medewerker KU Leuven en advocaat te Brussel (Linklaters LLP)
RUTTEN, Stefan, Universiteit Antwerpen, advocaat balie Brussel
SAMOY, Ilse, hoofddocent Instituut voor Verbintenissenrecht, KU Leuven, hoofddocent UHasselt
STEENNOT, Reinhard, hoofddocent Instituut Financieel Recht, UGent
TANGHE, Thijs, doctoraatsbursaal BOF Centrum voor Verbintenissenrecht, UGent
VAASSEN, Wouter, advocaat balie Brussel en vrijwillig wetenschappelijk medewerker Centrum voor Rechtsmethodiek, KU Leuven
VAN CALSTER, Geert, hoogleraar KU Leuven en advocaat
VANDEN BERGHE, Olivier, advocaat Liedekerke Wolters Waelbroeck Kirkpatrick
VANDENBOGAERDE, Matthias, gerechtelijk stagiair bij de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk en deeltijds assistent Kulak en Centrum voor Rechtsmethodiek, KU Leuven
VAN DEN HAUTE, Erik, professor Université Libre de Bruxelles en advocaat balie Brussel
VAN DOORSLAER DE TEN RIJEN, Alain, notarieel stagiair kantoor notarissen Springer & Simonart te Tienen en praktijkassistent Instituut voor Goederenrecht, KU Leuven
VANKEMMELBEKE, Anne-Sophie, advocaat balie Brussel
VANLERBERGHE, Beatrix, advocaat bij het Hof van Cassatie en docent Universiteit Antwerpen
VAN LOOCK, Sander, IWT-bursaal Instituut voor Verbintenissenrecht, KU Leuven
VANNESTE, Klaas, advocaat aan de balie van Kortrijk (advocatenkantoor Declerck Leterme Partners), LL.M. King's College Londen
VAN OEVELEN, Aloïs, gewoon hoogleraar Universiteit Antwerpen
VANSTEENBEECK, Michaël, doctoraatsbursaal KU Leuven-Kulak
VAN WAES, Delphine, advocaat balie Antwerpen
VERKEMPINCK, Brecht, jurist-linguïst bij het Hof van Justitie van de Europese Unie en vrijwillig medewerker bij het Centrum voor Rechtsmethodiek, KU Leuven
VERMANDER, Flavie, docent Universiteit Antwerpen en advocaat te Gent
VERSLYPE, Niek, advocaat GREENILLE en lid van de balie van Brussel en Kortrijk
VERVERKEN, Sigrid, advocaat Baker & McKenzie
VISSER, Maaïke, advocaat (contrast)
WAELENS, Johanna, doctoraatsbursaal Centrum voor Rechtsmethodiek, KU Leuven
WAUTELET, Patrick, hoogleraar Universiteit Luik
WILLEMS, Kurt, advocaat balie Brussel en vrijwillig wetenschappelijk medewerker KU Leuven
WITHOFS, Valerie, assistente Centrum voor Rechtsmethodiek, KU Leuven

INHOUD

<i>Voorwoord</i>	v
<i>Over de auteurs</i>	vii

VOLUME I

DEEL 1. PRECONTRACTUELE ONDERHANDELINGEN

Geheimhoudingsclausules	
KEN ANDRIES.....	3
<i>Gentlemen's agreements</i>	
KURT WILLEMS.....	43
<i>Entire Agreement Clauses</i>	
WOUTER VAASSEN.....	71
Prioriteitsclausules	
JOHANNA WAELKENS.....	115
Taalclausules	
JOHANNA WAELKENS.....	171
Titelclausules	
JOHANNA WAELKENS.....	195
<i>Due diligence</i> -clausules	
PETER LEYS.....	217
Verklaringen en waarborgen bij de verkoop van aandelen	
SIGRID VERVERKEN.....	249

DEEL 2. TOTSTANDKOMING EN BEWIJS

Preambules	
LIESE MORIS.....	311
Identificatie van partijen	
ALAIN VAN DOORSLAER DE TEN RYEN.....	325
<i>Intuitu personae</i> -clausules	
KEN ANDRIES.....	333

Clausules i.v.m. de tegenwerpelijkheid van algemene voorwaarden DIEDERIK BRULOOT en REINHARD STEENNOT.....	359
Clausules in verband met dwaling BERT DEMARSIN	397
Clausules betreffende het voorwerp en de oorzaak PAUL ALAIN FORIERS	471
Bewijsclausules GABRIËL-LUC BALLON	493
DEEL 3. MODALITEITEN VAN DE OVEREENKOMST	
Opschortende en uitdovende tijdsbepalingen MAARTEN DE MAN.....	533
Opschortende en ontbindende voorwaarden HANS DE DECKER.....	573
Clausules inzake hoofdelijkheid en ondeelbaarheid MATTHIAS VANDENBOGAERDE.....	597
Clausules in verband met de overdraagbaarheid van schuldvorderingen VALERIE WITHOFS.....	623
Factoringclausules BRECHT VERKEMPINCK	665
Clausules tot overdracht van schulden NICOLAS CARETTE en VALERIE WITHOFS.....	729
Clausules tot overdracht van overeenkomst VALERIE WITHOFS.....	767
Derdenbedingen NICOLAS CARETTE	831
Concurrentieclausules MICHAËL VANSTEENBEECK	871
VOLUME II	
DEEL 4. NIET-UITVOERING VAN DE OVEREENKOMST	
Ingebrekestellingsclausules LUC DEMEYERE en MAAIKE VISSER.....	997
ENAC-clausules of opschortingsclausules DOMIEN DECLOEDT	1035

Compensatieclausules	
ROBBY HOUBEN, m.m.v. ANNE-SOPHIE VANKEMMELBEKE en DELPHINE VAN WAES.....	1143
Overmachts-, imprevisie- en <i>hardship</i> -clausules	
ANOUK DRAULANS en JELLEN RASQUIN	1191
<i>Material adverse change</i> -clausules (MAC)	
DIEWERTJE CASTELEIN.....	1255
Exoneratieclausules	
OLIVIER VANDEN BERGHE en MATHIAS HOSTENS	1321
Clausules in verband met de (niet-)nakoming van de overeenkomst	
STEFAN RUTTEN.....	1367
Schadebedingen	
ERIK VAN DEN HAUTE	1393
Interestbedingen	
ILSE SAMOY en SANDER VAN LOOCK	1427
Clausules tot afstand van verhaal in de brandpolis en de huurovereenkomst	
KLAAS VANNESTE	1461
DEEL 5. BEËINDIGING VAN DE OVEREENKOMST	
Verlengings- en vernieuwingsclausules	
MAARTEN DE MAN.....	1495
Eenzijdige opzeggingsbedingen	
FLAVIE VERMANDER.....	1529
Ontbindingsclausules	
THIJS TANGHE	1557
Nietigheidsclausules	
JOKE BAECK	1577
Restitutieclausules	
JOKE BAECK	1591
Verjaringsclausules	
ALOÏS VAN OEVELEN	1605
DEEL 6. GESCHILLENBESLECHTING	
Bemiddelingsbedingen	
KEN ANDRIES.....	1631

<i>Governance</i> -clausules	
ALAIN-LAURENT VERBEKE en NIEK VERSLYPE	1649
Arbitragebedingen	
KRISTOF COX	1671
Forumkeuzebeding	
PATRICK WAUTELET	1697
Rechtskeuzebeding	
PATRICK WAUTELET	1739
Keuze van woonplaats naar internationaal recht	
GEERT VAN CALSTER en SARA BERTE	1787
Keuze van woonplaats naar intern recht	
BEATRIX VANLERBERGHE	1801
<i>Lexicon</i>	1819